

MATEMÁTICAS II
EXEMPLOS DE PROBLEMAS COMPETENCIAIS
ESTADÍSTICA E PROBABILIDADE**Exemplo 1.****CONTEXTO**

Os responsables municipais da poboación na que reside levaron a cabo o ano pasado un plan de renovación dos contedores de lixo, instalando novos contedores de recollida selectiva. A súa capacidade variará entre os 1.800 litros para os contedores de materia orgánica e os 2.900 litros para os contedores destinados á recollida de envases lixeiros, papel e cartón, vidro e fracción restante. Os contedores, ademais de contar con sensores intelixentes que medirán o seu volume para optimizar o tráfico de camiós, integraranse no mobiliario urbano para reducir o impacto estético. Cando se iniciou o citado plan, tívose en conta que en ocasións son necesarias reparacións ou substitucións por diferentes motivos: desgaste polo uso, rotura por fenómenos meteorolóxicos adversos, actos vandálicos, etc.

Estableceuse que nun mes determinado a probabilidade de reparar ou substituír polo menos dous contedores de papel e cartón é 0,1; ademais, que a probabilidade de reparar ou substituír polo menos dous contedores de envases lixeiros, tendo reparados ou substituídos polo menos dous contedores de papel e cartón, é de 0,4. Sábese que a probabilidade de que nun mes determinado sexa necesario reparar como máximo un contedor de papel e cartón e como máximo un de envases lixeiros é de 0,72.

Responda estes tres apartados:

1. Calcule a probabilidade de que nun mes determinado sexa necesario reparar ou substituír máis dun contedor dos dous tipos considerados no parágrafo anterior.
2. Se se sabe que nun mes foi necesario reparar ou substituír menos de dous contedores de papel e cartón, cal é a probabilidade de que nese mesmo mes sexa necesario reparar ou substituír dous ou máis contedores de envases lixeiros?
3. Sen realizar operacións adicionais, indique se os acontecementos “reparar ou substituír polo menos dous contedores de papel e cartón” e “reparar ou substituír polo menos dous contedores de envases lixeiros” son ou non independentes. Parécelle razoable? Xustifique a resposta.

MATEMÁTICAS II
EXEMPLOS DE PROBLEMAS COMPETENCIAIS
ESTADÍSTICA E PROBABILIDADE**Exemplo 2.****CONTEXTO**

Nunha facultade dun campus galego, os estudantes para entrar nunha clase da materia Estatística Aplicada deben subir ata o segundo piso. Para subir poden empregar o ascensor ou unha escaleira, aínda que algúns deles, o 5%, deciden ir á cafetería. A clase de Estatística Aplicada é de 11:00 a 12:00, e ás 12:00 moitos deles (o 99% dos matriculados) teñen clase de Física.

A porcentaxe de estudantes que teñen pensado subir polo ascensor para ir a clase é o 50%, mentres que a porcentaxe que dos que empregan as escaleiras é o restante 45%. Sen embargo, algúns estudantes cando van cara o ascensor cambian de idea e deciden ir á cafetería, isto ocorre cunha probabilidade igual a 0,05. Dos que van cara a escaleira, o 15% cambian de idea e deciden non ir a clase para ir á cafetería. Aínda que son menos, o 1% dos estudantes que se dirixían á cafetería deciden finalmente ir a clase, para o que collen unhas escaleiras exteriores polas que tamén poden chegar ao segundo piso.

Responda estes catro apartados:

1. Calcule a probabilidade de que un estudante entre en clase da materia Estatística Aplicada.
2. Calcule a probabilidade de que un estudante dos matriculados na materia Estatística Aplicada atópese na cafetería na hora de clase.
3. Calcule a probabilidade de que un estudante que entre na clase decidira inicialmente ir á cafetería.
4. Razoe o motivo polo que non poden ser incompatibles os sucesos “ter clase de Física ás 12:00” e “ir á cafetería na hora da clase de Estatística Aplicada”?

MATEMÁTICAS II
EXEMPLOS DE PROBLEMAS COMPETENCIAIS
ESTADÍSTICA E PROBABILIDADE**Exemplo 3.****CONTEXTO**

Os fogares con animais domésticos aumentaron considerablemente nos últimos 5 anos, sendo aproximadamente o 49% do total no ano 2024. Unha compañía de seguros líder no mercado quere poñerse ao día na normativa para que os cidadáns que teñan unha mascota contraten un seguro, para cubrir posibles incidencias, sobre todo en caso de cans potencialmente perigosos. Para iso fai unha campaña de publicidade onde se contrasta a posibilidade de que o cliente teña contratado tamén o seguro de fogar. Despois dun tempo, a compañía de seguros afirma que o 60% da poboación do estudo ten contratado un seguro de fogar, o 30% ten contratado un seguro de mascota e un seguro de fogar. Ademais, 3 de cada 5 persoas con seguro de mascota, ten contratado un seguro de fogar.

Responda estes cinco apartados:

1. Calcule a probabilidade de que a poboación teña un seguro de mascota.
2. Calcule a porcentaxe da poboación que teña algún destes dous seguros.
3. Elixida unha persoa ao azar, calcule a probabilidade de ter seguro de mascota e non ter seguro de fogar.
4. Son independentes os sucesos “ter seguro de mascota” e “ter seguro de fogar”?
5. Considérense os sucesos “ter seguro de mascota” e “ter mascota”, sen facer operacións, razoe se estes sucesos poden considerarse independentes”.

MATEMÁTICAS II
EXEMPLOS DE PROBLEMAS COMPETENCIAIS
ESTADÍSTICA E PROBABILIDADE**Exemplo 4.****CONTEXTO**

As cafeterías universitarias son espazos nos que, ademais de poder consumir alimentos e bebidas, en numerosas ocasións se empregan como puntos de encontro para outros eventos. Segundo os datos recollidos pola dirección da cafetería dunha facultade, o 65% dos seus clientes son estudantes, o 25% persoal da universidade e o 10% restante son persoas alleas á universidade. Co obxectivo de estudar se é necesario realizar modificacións na cafetería, os seus responsables analizaron datos sobre o tempo de espera ata que un cliente foi atendido e sobre a forma de realizar os pagamentos. Pode supoñerse que o tempo de espera ata que un cliente é atendido segue unha distribución aproximadamente normal, con media igual a 5 minutos e de tal modo que o 90% dos clientes son atendidos antes de 8 minutos. Polos datos recollidos, chegaron á conclusión de que o 30% dos estudantes efectúan os pagamentos en efectivo, sendo esta porcentaxe igual ao 70% para o persoal da universidade, mentres que o 80% dos pagamentos realizados por persoas alleas á universidade se fan en efectivo.

Responda estes tres apartados:

1. Cal é a probabilidade de que un cliente sexa atendido antes de 4 minutos?
2. Calcular a probabilidade de que un pagamento nesta cafetería non fose realizado en efectivo.
3. Se un pago se fixo en efectivo, que é máis probable, que fose realizado por estudantes ou por persoal da universidade?

Nota: Para resolver algúns dos apartados anteriores poden empregarse algúns dos seguintes valores relacionados coas táboas da normal estándar:

$$P(Z < -1,28) = 0,1 ; P(Z > 1,64) = 0,05 ; P(Z < 0,43) = 0,6664 ; P(Z < 1,41) = 0,92$$

MATEMÁTICAS II
EXEMPLOS DE PROBLEMAS COMPETENCIAIS
ESTADÍSTICA E PROBABILIDADE**Exemplo 5.****CONTEXTO**

Nos últimos anos, hai unha tendencia que segue en aumento: empregar calzado deportivo non unicamente para realizar actividade física, senón como calzado de uso diario. Os motivos principais son a súa versatilidade e comodidade, xa que poden combinarse con case calquera vestimenta ao mesmo tempo que permiten realizar movementos naturais. Antón é un apaixonado deste tipo de calzado, do que ten 60 pares, gardando cada par na súa correspondente caixa. O 80% son zapatillas tradicionais e o 20% zapatillas de deseño. Entre as zapatillas de deseño, o 75% están en bo estado, pero só o 50% das zapatillas tradicionais están en bo estado. Un día que se ergueu co tempo xusto, para non chegar tarde ao traballo, colleu ao azar unha caixa e calzou as zapatillas desa caixa.

Responda estes tres apartados:

1. Cal é a probabilidade de que Antón vaia calzado con zapatillas tradicionais ou zapatillas en bo estado?
2. Ao saír do traballo, Antón decide ir ao cine con dous amigos. Antón non quere levar calzadas zapatillas que non estean en bo estado nin zapatillas tradicionais, cal sería a probabilidade de que non teña que pasar pola súa casa a cambiar as zapatillas?
3. Antón ten 8 pares de zapatillas tradicionais de cor branca. Sabendo que se se escolle ao azar unha caixa das súas zapatillas os sucesos “ser brancas” e “ser de deseño” son sucesos independentes, cantos pares de zapatillas brancas de deseño ten Antón?

MATEMÁTICAS II
EXEMPLOS DE PROBLEMAS COMPETENCIAIS
ESTADÍSTICA E PROBABILIDADE**Exemplo 6.****CONTEXTO**

Na actualidade, existen varias empresas de cosméticos orientadas cara ao público xuvenil que elaboran cremas para a pel. Unha empresa quere comercializar unha nova crema para reducir os brotes de acne, para o que contratou os servizos dunha compañía de publicidade. Os publicistas propoñen lanzar unha primeira campaña empregando anuncios en prensa escrita e buzoneo. Unha vez finalizada esta primeira campaña, se a probabilidade de que a nova crema sexa coñecida entre o público xuvenil é menor que 0,6, pasarán a unha segunda campaña colocando carteis luminosos en lugares estratéxicos. Despois de analizar os datos da primeira campaña, chegaron ás seguintes conclusións: a probabilidade de que o público xuvenil coñeza a nova crema polos anuncios en prensa escrita é 0,3 e a probabilidade de que sexa coñecida por buzoneo é 0,4. Pode supoñerse que son independentes os sucesos "coñecer a nova crema por prensa escrita" e "coñecer a nova crema por buzoneo".

Responda estes tres apartados:

1. Lanzará a empresa a segunda campaña de publicidade?
2. Supoña que a empresa decidiu empregar carteis luminosos. Dos que coñecen a nova crema por buzoneo o 25% tamén a coñecen polos carteis luminosos, e entre os que coñecen a nova crema polos carteis luminosos, o 20% tamén a coñecen por buzoneo. Dos tres medios empregados (prensa escrita, buzoneo e carteis luminosos), cal foi o que tivo maior impacto para que a nova crema sexa coñecida?
3. Son incompatibles os sucesos "coñecer a nova crema por prensa escrita" e "coñecer a nova crema por buzoneo"?

MATEMÁTICAS II
EXEMPLOS DE PROBLEMAS COMPETENCIAIS
ESTADÍSTICA E PROBABILIDADE

Exemplo 7.

CONTEXTO

Unha consultaría técnica, líder en promover a paridade entre os seus enxeñeiros, afronta os seus plans de expansión tendo en conta o seu principio fundacional de que a porcentaxe de mulleres en todos os seus departamentos debe ser de polo menos o 40%.

Na actualidade o seu departamento de proxectos está integrado por 10 mulleres e 14 homes. Desexa contratar a un enxeñeiro ou enxeñeira dunha lista de candidatos na que hai 2 mulleres e 3 homes, que en diante denominaremos M_1 , M_2 , H_1 , H_2 e H_3 . Todos eles foron baremados con respecto aos méritos que presentan de forma que as probabilidades de que sexan contratados son as da seguinte táboa:

M_1	H_1	M_2	H_2	H_3
1/5	1/10	3/10	1/5	1/5

Definimos os seguintes sucesos:

C_1 = “A nova contratación é unha muller”.

C_2 = “A nova contratación é un home”.

Responda estes tres apartados:

1. Mantería a empresa o seu principio fundacional coa nova contratación?
2. Calcule a porcentaxe esperada de mulleres no departamento de proxectos unha vez feita a nova contratación.
3. O Goberno incentiva a contratación de mulleres enxeñeiras con rebaixas fiscais á empresa contratante se a porcentaxe de mulleres nos distintos departamentos da empresa é de polo menos o 45%. Sería posible acceder ás rebaixas fiscais se as probabilidades de contratación de cada un dos candidatos son as seguintes?:

M_1	H_1	M_2	H_2	H_3
x	y	x	y	y

Xustifique a súa resposta.

Exemplo 8.**CONTEXTO**

A crise climática non vai parar, e a comunidade internacional rexeita o compromiso necesario para revertela. O período comprendido entre 2010 e 2019 foi a década máis cálida que se ten rexistrada, provocando incendios forestais, furacáns, secas, inundacións e outros grandes desastres naturais a todos os continentes. A nosa Comunidade Autónoma sofre numerosos incendios ao longo do ano. Queremos analizar diferentes propostas que nos axuden a combatelas e tentar minimizar o seu impacto no medio ambiente.

Para extinguir ou mitigar o lume emprégase auga transportada en avións anfibios, de distintos modelos. O avión anfibio tipo 2 (ALFA) ten unha capacidade de 2.000 litros de auga, e o modelo máis empregado é o Air Tractor AT-802FB. Tamén empregan avións anfibio tipo 1 (FOCA), tanto os Canadair CL-215T como os Bombardier 415, con capacidades de 5.000 e 6.000 litros, respectivamente.

Por datos recollidos de varios anos, pódese afirmar que os bombeiros/as conseguen apagar en menos de dous días o 80 % dos lumes que afectan a máis dunha hectárea. Nun mes no que se produciron 150 lumes de máis dunha hectárea en Galicia.

Responda estes catro apartados:

1. Calcule o valor esperado e a desviación típica do número de lumes de máis dunha hectárea que nese mes os/as bombeiros/as consigan apagar en menos de dous días.
2. Calcule a probabilidade de que nese mes os/as bombeiros/as consigan apagar entre 115 e 125 (ambos os dous incluídos) lumes de máis dunha hectárea en menos de dous días.
3. Considere os sucesos A="Empregar avións tipo 2", B="Empregar avións tipo 1" e C="Empregar avións tipo 1 e tipo 2". Escriba a relación entre os sucesos A, B e C. Escriba o valor da probabilidade do suceso C en función da probabilidade dos sucesos A e B no caso de que A e B sexan independentes. Escriba o valor da probabilidade do suceso C en función da probabilidade dos sucesos A e B no caso de que A e B sexan incompatibles.
4. Proporcione unha interpretación do que quere dicir que os sucesos A e B do apartado anterior sexan incompatibles. Proporcione unha interpretación do que quere dicir que os sucesos A e B do apartado anterior sexan independentes.

Nota: Para resolver algúns dos apartados anteriores poden empregarse algúns dos seguintes valores relacionados coas táboas da normal estándar:

$$P(|Z| < 0,5) = 0,383 ; P(Z < 1,12) = 0,8686 ; P(Z < -1,02) = 0,1539$$

MATEMÁTICAS II
EXEMPLOS DE PROBLEMAS COMPETENCIAIS
ESTADÍSTICA E PROBABILIDADE

Exemplo 9.

CONTEXTO

Unha persoa viaxa regularmente a Madrid utilizando tres tipos de medios de transporte distintos: tren, avión e coche particular. A probabilidade de que utilice cada un dos medios de transporte nunha viaxe depende unicamente do medio de transporte que utilizou na viaxe anterior. En matemáticas isto coñécese como cadea de Markov, que leva asociada unha matriz (denominada matriz de transición), cuxos elementos son probabilidades, de maneira que a suma de cada fila vale 1. A probabilidade de que o viaxeiro use cada medio de transporte vén dada pola seguinte matriz de transición onde o subíndice 0 indica o transporte da viaxe anterior e o subíndice 1 en transporte da viaxe actual.

$$\begin{matrix} & \begin{matrix} T_1 & A_1 & C_1 \end{matrix} \\ \begin{matrix} T_0 \\ A_0 \\ C_0 \end{matrix} & \begin{pmatrix} 0 & 3/4 & 1/4 \\ 1/4 & 1/2 & 1/4 \\ 1/4 & 1/2 & 1/4 \end{pmatrix} \end{matrix}$$

O 75% das veces que fai a viaxe en tren chega con atraso, se viaxa en avión atrásase unha de cada dez veces e se utiliza o seu coche particular chega con atraso na metade das ocasións. Esta persoa vai viaxar de novo e sabemos que a última vez desprazouse en avión.

A compañía ferroviaria propónse reformar a súa política de indemnizacións por atraso, xa que nalgúns ocasións provocan o colapso da súa páxina web. Decidiu devolver o importe do billete aos viaxeiros que sufrisen o 5% de maiores atrasos. A compañía, mediante técnicas estatísticas, concluíu que o seu tempo de atraso é unha variable aleatoria normal de media 20 minutos e desviación típica 8 minutos e así o publicou na súa páxina web.

Responda estes catro apartados:

1. Cal é a probabilidade de que chegue a Madrid con atraso?
2. Se sabemos que chegou con atraso, Cal é a probabilidade de que utilizase o tren?
3. Tería o viaxeiro dereito á devolución do importe do seu billete se chegou a Madrid con 30 minutos de atraso? Xustifique a súa resposta.

MATEMÁTICAS II
EXEMPLOS DE PROBLEMAS COMPETENCIAIS
ESTADÍSTICA E PROBABILIDADE

Exemplo 10.

CONTEXTO

Algunhas probas médicas resultan ser «positivas» ou «negativas». Se a proba fose infalible, «positiva» indicaría que a persoa examinada ten a enfermidade en cuestión; «negativa» indicaría que non a ten. Unha guionista está escribindo, para unha coñecida plataforma de *streaming*, unha historia que ten lugar nun país imaxinario. Explica no seu guión que, para detectar unha rara enfermidade que afecta a 1 de cada 10000 persoas, unha empresa farmacéutica logra desenvolver unha proba que resulta ser moi fiable, pois soamente 1 de cada 100 persoas libres da enfermidade obtén un resultado positivo, e soamente 2 de cada 100 persoas que padecen a enfermidade obteñen resultados negativos. Di tamén que os detalles que revelan o deseño da proba están protexidos por varios sistemas de seguridade, e que, o 9 de agosto de 2024, a clave que permite abrir o último deses sistemas é o número 219, que se calculou, especificamente para ese día, do seguinte xeito:

clave = n.º de ríos cuxa lonxitude en metros comeza co dígito 9,
de entre os 2000 máis longos do país = 219.

Pouco antes de entregar o seu guión, xórdenlle dúbidas acerca da verosimilitude das súas cifras, conque decide compartilas cunha amiga matemática. Esta dille que lle responderá despois de ter calculado as seguintes probabilidades:

- P_1 = a probabilidade de que unha persoa cunha proba positiva teña a enfermidade.
- P_2 = a probabilidade de que unha persoa cunha proba negativa teña a enfermidade.
- P_3 = a probabilidade de que 219 ríos ou máis teñan unha lonxitude en metros cuxo primeiro dígito sexa o 9. Con relación a este punto, a amiga matemática observa que, en moitos conxuntos de datos reais, os primeiros díxitos non se distribúen de xeito uniforme, senón que seguen a chamada *lei de Benford*, a cal afirma que a probabilidade de que un número comece co dígito d é $p = \log_{10}(1 + 1/d)$. Por elo, suporá que a probabilidade de que un río teña unha lonxitude en m cuxo primeiro dígito sexa o 9 é $p = 0.0458$.

Responda estes tres apartados:

1. Calcule P_1 e P_2 . Entenda que os únicos resultados posibles da proba son «positivo» ou «negativo».
2. Calcule P_3 .
3. En función dos valores de P_1 , P_2 e P_3 , dea ao menos un motivo polo cal a guionista debería modificar algunha das súas cifras. Non é necesario que diga cales deberían ser esas modificacións nin como deberían ser efectuadas.

Nota: Para unha normal estándar pode supoñerse que a probabilidade de que tome un valor maior que 10 é practicamente igual a 0.

Exemplo 11.**CONTEXTO**

Unha televisión privada que emite a nivel estatal puxo en marcha un concurso de televisión, para o que realizou unha campaña de publicidade previa coa finalidade de atopar participantes. Anotáronse máis de 4.000 persoas entre as que elixiron a 100 grupos de dous concursantes, tendo en conta que por motivos de lograr unha maior audiencia, seleccionaron diversos perfís de idades e representantes de tódalas comunidades autónomas. Son programas de curta duración para emitir xusto antes das noticias das 21:00.

Nunha primeira fase cada grupo de dous concursantes teñen que elixir unha de tres portas, sabendo que detrás dunha delas hai un premio en metálico de 1.000 euros. O primeiro concursante elixe unha porta, se está o premio gaña os 1.000 euros, pasa directamente á segunda fase e o segundo concursante xa non ten opcións de participar no concurso. De non elixir a porta co premio queda eliminado e o segundo concursante ten que seleccionar unha porta entre as dúas restantes. No caso de acertar coa porta co premio gaña os 1.000 euros e pasa á segunda fase. De non elixir dita porta, ningún concursante consegue o premio de 1.000 euros nin pasa á segunda fase.

No caso de que un concursante logre superar a primeira fase, na segunda repítese o proceso da primeira pero cun maior importe e coa posibilidade de cambiar a súa elección. De novo, o concursante ten que elixir unha porta entre tres, aínda que neste caso o importe do premio que está detrás dunha única porta é de 10.000 euros. Unha vez elixida a porta, o presentador, que coñece en que porta está o premio, amósalle ao concursante unha porta entre as dúas que non seleccionou e na que non está o premio, e ofrécelle ao concursante a posibilidade de cambiar de porta.

Nota: A segunda fase do concurso correspóndese co coñecido coma o problema de Monty Hall, baseado no concurso estadounidense *Let's Make a Deal*.

Responda estes catro apartados:

2. Un concursante ao coñecer as regras do concurso e tendo en conta que se o primeiro en elixir acerta coa porta correcta o segundo concursante xa non tería opción de participar, pide elixir en primeiro lugar porque dese xeito cre que tería maior probabilidade de gañar. É certa a súa suposición ou é indiferente elixir en primeiro ou segundo lugar?
2. Tendo en conta só a primeira fase, os acontecementos “gaña o primeiro en elixir” e “gaña o segundo en elixir”, son incompatibles?, son independentes?
3. A partir da resposta do apartado anterior, indique unha norma xeral que relacione sucesos independentes e incompatibles. Xustifique a resposta.
4. Sábese que a estratexia óptima para gañar o premio da segunda fase é aceptar a opción do presentador, é dicir, cambiar a elección da porta inicial pola porta que o presentador non amosa entre as dúas non elixidas. Demostre que ao cambiar a elección inicial a probabilidade de gañar o premio duplícase.